ПЕРАЛЁТНЫЯ
І
АСЕЛЫЯ ПТУШКІ

Па характару сезонных пералётаў птушкі падзяляюцца на

Аселых

Вандроўны х

і Пералётных

Да ***аселых*** адносяцца птушкі, якія на працягу круглага года жывуць у адной і той жа мясцовасьці.
Некаторыя з гэтых птушак усё жыцьцё праводзяць у межах невялікай гнездавой тэрыторыі, не выходзячы за яе мяжы нават у зімовы час.
Да іх можна аднесці **вераб'я, голуба, галку і некаторых іншых птушак**.
Яны жывуць стала зблізку селішчаў чалавека. Там яны знаходзяць досыць ежы на працягу круглага года.

Паўаселымі завуць птушак, якія пасля выводзін птушанят выходзяць на пошукі ежы за межы сваёй гнездавой тэрыторыі і праводзяць зіму ў найблізкіх яе навакольлях.

Такія віды птушак жывуць усю зіму больш або меней асела, у адным або некалькіх пунктах. Да іх адносяцца **сарокі, крумкачы і інш.**

Паўаселасьць уласьцівая птушкам, добра забясьпечаным зімовымі кармамі.

Вандроўнымі завуць птушак, якія пасьля размнажэньня пакідаюць гнездавую тэрыторыю і да вясны зьдзяйсняюць бесперапынныя перасоўваньні на дзясяткі, сотні і нават тысячы кіламетраў ад сваёй тэрыторыі.

Для **вандроўных** птушак характэрныя сталыя рухі ў пошуках ежы. Кірунак рухаў у вандроўных птушак нясталы. Яны могуць неаднаразова зьмяняць напармак свайго руху але часьцей за ўсё ў бок цёплых кліматычных зон.

Да вандроўных птушак, якія жывуць у горадзе, можна аднесці **сініц, попаўзнёў, снягіроў**, ***амялушак*** *і іншых*.

Пералётнымі завуць птушак, якія пасьля размнажэньня пакідаюць гнездавую тэрыторыю і на зіму пералятаюць у іншыя, аддаленыя раёны.

Для пералётных птушак характэрна наяўнасьць не толькі вызначаных кірункаў і тэрмінаў пералёту, але і досыць выразна акрэсленай вобласці зімовак, у якой птушкі жывуць больш або меней асела.

Зімоўкі звычайна знаходзяцца ад месцаў гнездаваньня птушак на шмат сотняў і нават тысяч кіламетраў.
Да пералётных адносяцца большасць птушак: **дразды, качкі, гусакі, берасцянка, палявы жаўрук, кулікі, чаплі, пеначкі , валасянкі і шматлікія іншыя.**

Як адлятаюць птушкі

- Спачатку ляцяць насякомаедныя птушкі (верасень-кастрычнік)
- Пазней ляцяць збожжаедные птушкі, а затым балотныя і водныя.
- Аднымі з першых ляцяць стрыжы.

Як ляцяць птушкі

Журавы ляцяць клінам

Чаплі ды гусі ляцяць чарадой

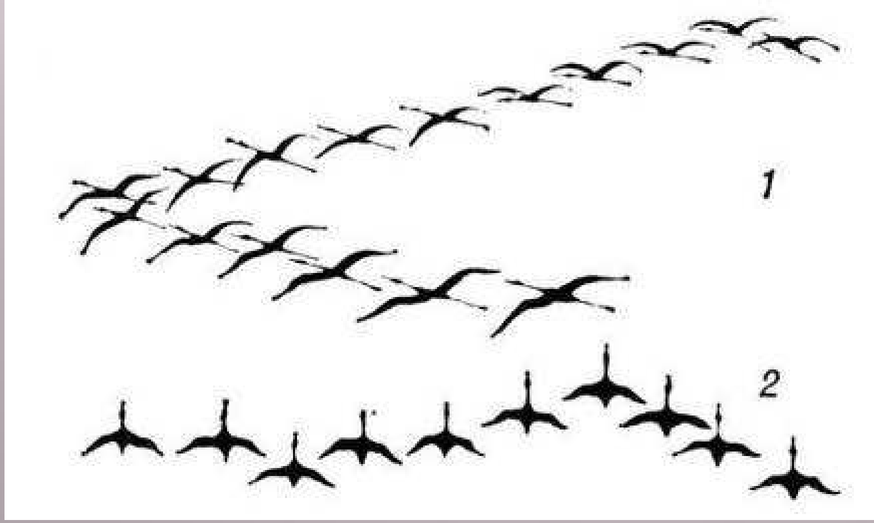

Пералёт

- Шпакі, дразды і іншыя дробныя птушкі ляцяць скучанай зграяй.
- Адны ляцяць днём

(буслы, жураўлі, драпежныя птушкі, ластаўкі, стрыжы), а іншыя ўначы (валасянкі, сітаўкі)

Пералёт птушак

- Птушыная дарога далёкая і поўная небясьпек. Вельмі шмат птушак падчас пералётаў гіне. Толькі наймацнейшыя, самыя цягавітыя дабіраюцца да цёплых краёў.

Аселыя птушкі нашай краіны

Дамавы верабей - Passer domesticus. Велічыня і аблічча агульнавядомыя. Верх галавы шэры, горла і верхняя частка грудзі чорныя, ад дзюбы праз вока да вуха ідзе карычневая паласа.

Спіна карычневая з чорнымі устаўкамі, брушка бялёсае. Самка шэра-карычневая. Засяляе вялікую частку тэрыторыі краіны. Ад палявога вераб'я адрозніваецца шэрым «капялюшыкам».

Голуб - Columba. Галубы шырока распаўсюджаныя ў нашай краіне. Сівы голуб часта жыве на дахах нашых хат. Ён прывязаны да месца, дзе нарадзіўся. Калі павезьці птушку ў іншую мясцовасьць, ён вяртаецца да гнязда. Таму людзі выкарыстоўваюць «галубіную пошту». У галубоў звычайна бывае па 2 птушаняткі ў гняздзе. Кормяць іх птушыным малаком.

Грак- велічынёй з качку. Апярэнне чорнае з бляскам. Шырока распаўсюджаны на ўсёй тэрыторыі Беларусі. Даволі лёгка вызначаецца па вонкавым абліччы.

Шэрая варона - Corvus cornix. Велічыня і аблічча агульнавядомыя. Галава, крылы і хвост чорныя, астатняе апярэнне цёмна-шэрае.

Вялікая сініца - Parus

major. Велічынёй з вераб'я. Галава, паласа уздоўж грудзі, горла, задняя частка брушка чорныя.

Шчокі белыя. Спіна зеленаватая, ніжнія бакі цела жоўтыя, хвост і крылы блакітнаватыя. Аселая і вандроўная птушка. Шырока распаўсюджаная на тэрыторыі краіны. Гняздо ўладкоўвае ў дупле. Даволі лёгка вызначаецца па яркай афарбоўцы і адносна буйнай велічыні.

Сарока - Pica pica.
Трохі буйней за голуба. Галава, спіна, крылы і хвост чорныя. Брушка, грудзі і плечы белыя. Хвост доўгі, ступеністы.
Голас - рэзкае стракатаньне. У прыродзе лёгка вызначаецца па характэрным абліччы.

Снягір – Pyrrhula

Велічынёй з вераб'я.
Верх галавы, крылы і хвост
чорныя.

Пёры вакол хваста белыя, спіна блакітнавата-шэрая, брушны бок ружова-чырвоны. У самак брушны бок шэры. Аселая і вандроўная птушка. Засяляе іглічныя лясы. Гняздо будуе на дрэве.

Попаўзень - Sitta europaea.

Велічынёй з вераб'я. Спінны бок блакітнаваты, брушны бок белы, з рудымі бакамі, крылы і хвост бурыя, ад дзюбы праз вока да вуха чорная паласа, на хвасце белыя плямы. Аселая і вандроўная птушка. Засяляе лясную зону. Гняздо ўладкоўвае ў дупле. Адзіная птушка, якая можа рухацца па дрэве ўніз галавой. Адсюль і назва

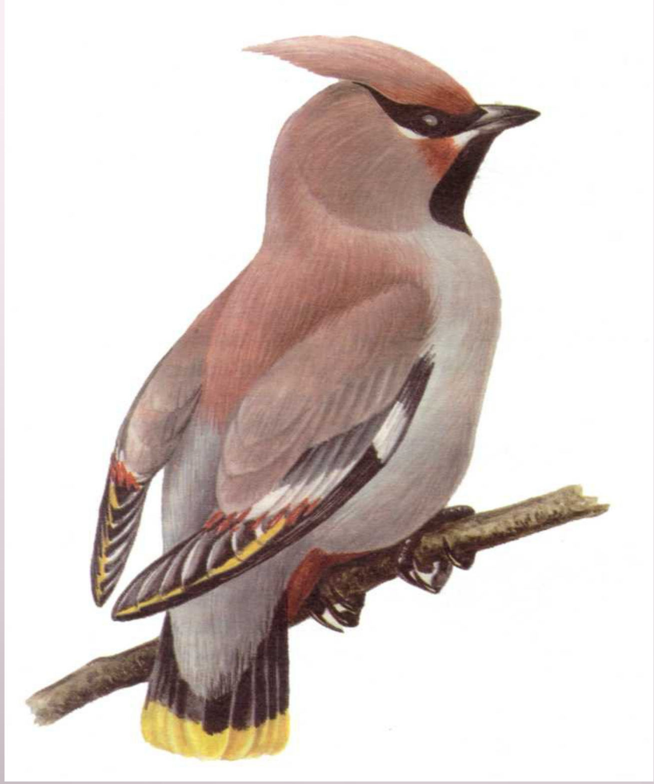

Амялушка - Bombycilla garrulus. Велічынёй са шпака. Апярэнне *ружова-*шэрае. Горла і палоска ад дзюбы да вока чорныя, ілоб чырванаваты. На галаве вялікі чуб. На канцы хваста папярочная жоўтая паласа. Вандроўная птушка. Гняздо будуе на дрэве, харчуецца ягадамі і пладамі

Крыжадзюб

У яловых ды іглічных лясах узімку можна убачыць яркіх птушак з дзюбамі крыжом. Яны цяробяць шышкі, грызуць насеньне самі і кормяць сваіх птушанят, якія сядзяць у гняздзе пад густымі яловымі лапамі. Не баяцца лютаўскіх маразоў! Крыжадзюбы шукаюць шышкі і цяробяць іх, а калі іх мала, перабіраюцца ў іншыя месцы, больш ураджайныя.

Дзяцел - Piciformes.

Велічынёй з галку. Доўгая дзюба. Афарбоўка апярэньня – пярэстая. Шмат выглядаў. Ёсць

і

аселыя, і вандроўныя, і пералётныя.

Засяляе лясную зону.

Гняздо ўладкоўвае

у нары або дупле, уваход прасякае ў кары дрэва. Далёка чуваць у лесе яго грук па дрэву.

Вушастая сава - Asio otus. Твар круглы. Вочы круглыя, буйныя. Афарбоўка пёраў пярэстая. На галаве 'вушкі' з падоўжаных пёраў. Совы шырока распаўсюджаныя ў нашай краіне. Сілкуюцца рознымі грызунамі, якіх ловяць уначы.

Каралёк- самая маленькая птушка нашых лясоў. Вонкавы выгляд каралька настолькі характэрны, што пазнаць яго ў прыродзе нескладана. На верхняй частцы галоўкі самкі шырокая жоўтая, а ў самца памяранцава-жоўтая паласа.

Спіна мае зелянява-аліўкавы колер, а брушка - шаравата-буры. На крылах добра прыкметныя бялёсыя папярочныя палоскі. Каралёк шырока распаўсюджаны на зямным шары; ён засяляе іглічныя і змяшаныя лясы Еўропы, Азіі і Паўночнай Амерыкі.

Цецярук

Даволі буйная птушка, велічынёй з хатнюю курыцу (маса самца - да 1,5 кг, самкі - да 900 г). Апярэнне самца чорнае, крайнія пёры хваста загнутыя. Над вокам ярка-чырвонае брыво. Цяцерка буравата-рудая з чорным малюнкам (рабізной). Жыве ў змяшаных і іглічных лясах з высечкамі і палянамі.

Рабчык

Памерам прыкладна з варону.
Свой назоў атрымаў дзякуючы рабой афарбоўцы.
Яна ў яго шэрая з папярочнымі рысачкамі. У самца
чорная пляма на горле і добра выяўлены хохлік.
Крылы кароткія і тупыя. Узьлятае рабчык з шумам, лётае на невялікія адлегласьці.
Трымаюцца рабчыкі заўсёды парамі ў яловых і зьмешаных лясах. Птушка аселая, але месцамі зьдзяйсьняе кароткія кармавыя вандроўкі.

Гульня “Ці верыце вы?”

Ці верыце вы, што некаторыя птушкі ўмеюць абслугоўваць сябе падчас ежы..?

Так

Вароны ня любяць чэрствы хлеб і заўсёды размочваюць яго ў лужыне перад ужываньнем

Звычайны сцярвятнік з Афрыкі бярэ ў дзюбу буйны камень і кідае яго на яйка афрыканскага страўса.

А ці верыце вы, што страўс , калі яму страшна, хавае галаву ў пясок?

Не

Страўс галаву закапвае ў пясок, каб пазбавіцца ад дробных насякомых, якія пасяляюцца ў пёрах.

Ці верыце вы, што гусак – гэта вельмі асцярожная птушка?

Так

Калі адчувае небясьпеку, то кладзецца на зямлю, выцягвае шыю і ўважліва назірае. Але як толькі небясьпека набліжаецца, то ўскоквае і ўцякае.

Ці верыце вы, што птушкі могуць правільна разьлічыць свой палёт?

Так

Варона - адзіная птушка, якая ўмее правільна разьлічыць свой палёт і таму ніколі, у адрозненне ад галубоў, не пападае пад машыну.

Ці верыце вы, што птушкі могуць пераймаць званкам мабільных тэлефонаў?

Дацкія птушкі сваімі крыкамі пачалі пераймаць званкам мабільных тэлефонаў. Асабліва атрымалі поспех у гэтым шпакі, якіх лічаць вельмі кемлівымі птушкамі. Адзін з супрацоўнікаў тэлекамунікацыйнай кампаніі Strand Consult з Капенгагена назваў птушку, якая жыве ў яго саду, Nokia, таму што яна вельмі спрытна перадражнівае тэлефон згаданай маркі.

Так

МАЛАЙЦЫ!